

Svenska kyrkan
Trelleborgs församling

Församlingsbladet

2018 / 4

**Musikaliskt julcafé
med Tonikakören**

**Lucia- och julkonsert
med Sångensemblen**

**Julkonsert
med Choralkören**

Kontakta oss

Trelleborgs församling

Valldammsgatan 5
231 43 Trelleborg
Besök: Vardagar 10:00–12:00,
torsdagar även 14:00–17:00
Telefontid: Vardagar 10:00–12:00,
13:00–15:00, torsdagar till 17:00
Telefon: 597 00
E-post: trelleborgs.forsamling
@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/trelleborg

Kyrkogårdsförvaltningen

Fredsgatan 24
231 51 Trelleborg
Besök: Vardagar 09:30–12:30
Telefontid: Vardagar 09:30–12:30
Telefon: 108 35
Telefontid: Onsdagar 13:00–16:00
Telefon: 597 53
E-post: trelleborg.kyrkogardsforvaltningen
@svenskakyrkan.se

Kyrkoherde

Gustaf Centervall, 597 05
gustaf.centervall@svenskakyrkan.se

Kyrkogårdschef och Fastighetschef

Per Svensson, 597 53
per.s.svensson@svenskakyrkan.se

Kanslichef

Emma Lindstrii, 597 03
emma.lindstrii@svenskakyrkan.se

Församlingsexpedition/ Bokning av kyrka

Denise Ersson, 597 02
denise.ersson@svenskakyrkan.se
Elisabeth Sjöberg, 597 00
elisabeth.sjoberg2@svenskakyrkan.se

Församlingsvärdinna/ Bokning av lokaler för konferenser och privata arrangemang

Lena Brindell, 597 55
lena.brindell@svenskakyrkan.se
Angelika Åkerman, 597 55
angelika.akerman@svenskakyrkan.se

Komministrar

Anja Greiff, 597 06
anja.greiff@svenskakyrkan.se
Jonas Karlson, 597 11
jonas.b.karlsson@svenskakyrkan.se

Ungdomspräst

Jonas Fredholm, 597 10
jonas.fredholm@svenskakyrkan.se

Diakoner

Mari Ekdahl, 597 07
mari.ekdahl@svenskakyrkan.se
Britt-Mari Larsson, 597 08
britt-mari.larsson@svenskakyrkan.se

Kyrkomusiker

Stina Backlund, 597 21
stina.backlund@svenskakyrkan.se
Göran Christensen, 040 / 15 08 93
goran.christensen@telia.com
Britt-Louise Håkansson, 597 34
britt-louise.hakansson@
svenskakyrkan.se
Stefan Lind, 597 59
stefan.lind@svenskakyrkan.se

Körledare

Stina Backlund, 597 21
stina.backlund@svenskakyrkan.se
Britt-Louise Håkansson, 597 34
britt-louise.hakansson@
svenskakyrkan.se

Församlingspedagog

Anna Smedjeback, 597 12
anna.smedjeback@svenskakyrkan.se

Vaktmästare

Lars-Göran Persson, 597 19
lars-goran.persson@svenskakyrkan.se
Robert Zetterqvist, 597 17
robert.zetterqvist@svenskakyrkan.se

Lokalvärdare

Gunilla Andersson, 597 55
gunilla.andersson3@svenskakyrkan.se
Marie Plym, 597 15
marie.plym@svenskakyrkan.se

Övrig personal

Jaakko Punta, 0768 / 31 20 83
jaakko.punta@svenskakyrkan.se

Begravningsombud*

Ben Benrabah, 0704 / 40 22 45
benrabah@msn.com

Ordförande i kyrkofullmäktige

Jan Mårtensson, 0706 / 97 45 73 (privat)
janmartensson@ymail.com

Ordförande i kyrkorådet

Leif Malmstein, 0705 / 53 81 82 (privat)
l.malmstein43@gmail.com

* Begravningsombudet skall ta till vara de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan (10 kap. 2 § begravningslagen).

Utgivning Trelleborgs Församlingsblad utkommer med fyra nummer per år. Ansvarig utgivare: Kyrkoherde Gustaf Centervall.

Får du inte församlingsbladet? Vänligen kontakta expeditionen eller skicka ett e-brev: trelleborgs.forsamling@svenskakyrkan.se.

Ange namn, adress och postnummer så skickar vi dig ett församlingsblad per post. Församlingsbladet finns att hämta i kyrkan, församlingshemmet, pastorsexpeditionen och kyrkogårdsförvaltningen.

SAMTALSKVÄLLAR

Psykisk ohälsa hos äldre

Samtalskväll med Carina Tordai och Susanne Larsson
Torsdagen den 24/1, kl. 19:00, Församlingshemmet

Depression, en folksjukdom som är underdiagnosticerad och överbehandlad hos äldre.

Varför drabbar den äldre i större utsträckning än yngre, hur behandlas den och hur går man vidare i vardagen och livet?

Maid in Hong Kong Drömjobb eller mardröm?

Samtalskväll med Lis Hamark
Torsdagen den 14/3, kl. 19:00, Församlingshemmet

Hundratusentals kvinnor i Asien lämnar sina familjer och sina hemländer för att arbeta som hembiträden i ett annat land.

Möt några av dem genom Lis Hamarks berättelser från Svenska kyrkans arbete i Hongkong.

**Kvällarna omramas av pianomusik med Gustaf Brandt.
På serveringsbrickan frukt, ost och kex.
Varmt välkomna till en mötesplats för lågmälda samtal.**

Anja Greiff

Jul i gemenskap

Julafton, 24/12, kl. 15:00

Vi börjar med julfika och slutar med midnattsmässa. Däremellan äter vi julmat, dansar kring granen, sjunger och har lekar. Kanske får vi besök av tomten...

Välkommen att anmäla Dig till Britt-Mari, 0410-59708.

Kostnad: 70 kronor

Sjukhuskyrkan

Livet är många gånger skört. Det är sårbart.

Sjukhuskyrkan vill vara ett stöd när livet gör ont, när du behöver dela tankarna om livets mening, om glädje, sorg och smärta i både kropp och själ.

Sjukhuskyrkan finns för dig som är patient, anhörig eller personal på sjukhuset i Trelleborg. Samtalsrummet ligger i korridoren till höger om receptionen.

Öppettider: Tisdagar kl. 13.00–14.00 eller enligt överenskommelse.

Välkommen att kontakta Anja Greiff, sjukhuspräst 0410-597 06.

Familjemässa med Lucia och julpysssel

Söndagen den 9/12

Mässa och Luciatåg
S:t Nicolai kyrka, kl. 10:00–11:00

Alla som vill får vara med.

Julstuga med fika, julpysssel, lotteri och traditionsenlig långdans i hela huset.

Församlingshemmet, kl. 11:00–14:00

Anmälan senast 2/12

Församlingspedagog Anna Smedjeback,
0410-597 12
anna.smedjeback@svenskakyrkan.se

Musikgudstjänst

OUR FATHER

– en resa genom Herrens bön

Eva Kunda Neidek och Peter Bohlin
Söndagen den 3 februari kl. 18:00
S:t Nicolai kyrka

En bön som vandrat i tvåtusen år, genom hjärtan och munnar. Från prästers mässande vid altare av guld, till mumlande pilgrimers viskande vandringar genom livet. ”Fader vår, du som är i himlen...” Många av oss fick lära oss den utantill redan som små - kanske av någon söndagsskolefröken som berättade att det var Jesus själv som lärde sina lärjungar den. Lärde du dig den som liten? Minns du den än? Har den betytt något för dig?

Tjugoåtta präster och flera därtill under 727 år..

Trelleborgs församlings historia genom tusen år kan beskrivas på olika sätt. Ett av dem är att berätta om dess kyrkoherdar i Trelleborgs evangelisk-lutherska församling, tjugoåtta stycken hittills.

En sådan framställning har naturligtvis stora brister. Århundraden innan ordet ”arbetslag” var uppfunnet, idag har vi en rad olika yrkeskategorier som formar församllingslivet i Svenska Kyrkan, har en församling som Kristi kropp alltid varit människor fyllda av tro och brinnande för Herrens sak. Stadens präster och kyrkoherdar är ju bara ett sätt att beskriva Kristi kropp, en församling är alla människor som är en del av henne. Vi är kyrkan, inte kyrkobyggnaden! (Läs gärna i Korintierbrevet kapitel 12 verserna 12–31)

Ändå kan berättelserna kring kyrkoherdarnas ”liv och leverne” också säga mycket om deras församling. Kyrkoherden präglar, också i vår tid, genom sitt sätt att tänka, ge visioner (eller brist på sådana!) och i övrigt driva församlingsarbetet, mycket starkt församlingsarbetets karaktär, innehåll och teologiska profil.

Så, på ett skissartat sätt, följer här några längre eller kortare notiser kring Trelleborgs församlings (cirka 28 präster sedan 1533:

Herr Rasmus/Erasmus är omnämnd vid ”Herredagen” i Köpenhamn 1530, då han i solidaritetsförklaring med den Danske kungen Fredrik I förklarade sig verka för den evangelisk-lutherska lärans utbredande i

Eva Kunda Neidek, sångerska, artist och musikkapare från Malmö, har skrivit musik till ”Herrens bön” på 15 olika språk under 3 år. Alla 15 sångerna finns med på det nyligen släppta albumet ”OUR FATHER” (2017). Till S:t Nicolai kyrka kommer hon med sånger och instrument, och inte minst gitarristen Peter Bohlin. Tillsammans gör de en klingande resa genom den tvåtusenåriga bönen. Följ med!

Trelleborg. Han följs snart av Hans Madsen (1532–1559 och tillika kontraktsprost), och dessa två blir således Trelleborgs första evangeliska präster och kyrkoherdar. Det var under dessa år som munkarna fördrevs från Franciskanerklostret (c:a 1532). Trelleborgs församlings evangelisk-lutherska grundläggningsår torde alltså kunna sättas till 1532.

Vad som sker under Hans Madsens, ”Herr Matts”, tid är en konsolidering av den nya evangelisk-lutherska församlingen. Klostret blir ”hospital” för sjuka och/eller fattiga. Det är också Hans Madsens namn som tidigare, enligt uppgift, kunde läsas på storklockan i Sankt Nicolai kyrka (från 1559), också det ett tecken på en konsoliderad evangelisk-luthersk församling.

Det var under hans tid som, fram till 1537, reformationen slutligen genomfördes/genomdrevs i det Danska riket.

Avslutningsvis finns flera uppgifter om ”hjelpepräster” eller ”kapellaner” som verkade i Trelleborg med omnejd under denna tid, såsom Claus Lauritzen, ”Her Erich”, Jakob och Jörgen Laurissen. Kring reformationen har jag förra året – reformationsåret 2017 – skrivit kring i Gamla Trelleborgs årsbok.

Herr Zacharias, kanske bara kaplan eller kyrkoherde i Gylle (1559–1577?). Nicolaus Petri är omnämnd som kontraktsprost 1574.

Niels Pedersen (1577–1590), också benämnd Niels Persönn. Glöm inte att vi var danskar fram till 1648!

Niels var kontraktsprost och (förmodligen) författare till en dåtida krönika om de germanska Cimbrerna, vilka ursprungligen härstammade från Jylland.

Från och med mästern Niels har vi uppgifter om både äktenskap och barn (gift med Sitze Andersdatter och åtminstone far till en dotter).

Idag tycker vi inte detta är så märkligt, men det var av utomordentlig betydelse för reformationen och karaktären av den kyrka som då skapades att det vid prästens sida fanns en prästfru med mycket stort inflytande i församlingen. Hela detta mönster har nu förändrats genom kyrkomötesbeslutet 1958 och kvinnors tillträde till prästämbetet 1960. Trelleborg var tidigt en församling med både män och kvinnor i prästambetslaget.

Peder Mikkelsen (1593–). Troligen psalmförfattare; tidigare komminister i Hälsingborg.

Hans Nielsen Busch (1604/01?–1613). Kanske också pastor i Gylle.

Haagen Pedersen (1613–1632). Tidigare lärare i Malmö. Kontraktsprost 1614. Vid biskopsvisitation i Trelleborg omtalad som en god lärare för ungdomen.

Trelleborgs församling ingick i ett tvåförsamlingspastorat sedan 5 november, 1632 med en landsförsamling (Maglarps) och en stadsförsamling (Trelleborg). Trelleborg hade både präst och kaplan (komminister) under medeltiden, men allt förändrades den 19 april 1619 då staden förlorade stadsrättigheterna genom beslut av kung Kristian IV. Kaplanen fick övergå till Gylle församling, men det gick så långt att man inte kunde föda ens en präst, utan fick gå samman med en rikare församling, Maglarps 1632.

Michael Hansen (1632–1644). Var den som tvingades genomföra sammanslagningen av Maglarps och Trelleborg till ett pastorat. En duglig man och en god organisatör. ”Stofferade”, alltså lät måla, predikstolarna både i Trelleborg och Maglarps gamla kyrka.

Hans Corfitzen Borup (1645–1674). Hans namn finns på kalken i Trelleborgs kyrka (1666). Under hans tid bör delar av altaruppsatsen m.m. i Sankt Nicolai kyrka ha tillkommit. Notera att nattvardstexten på altaruppsatsen i Sankt Nicolai kyrka är dansk; under Hans Corfitzens tid blev Skåne svenskt.

Johan Bagger (1674–1720). Kom från känd universitetssläkt. Blev promoverad 1670. Rektor vid Ystads skola. Det lär vara han som satte upp den första stentavlans serie pastorum i sakristian i Sankt Nicolai kyrka. Kontraktsprost 1683. Bagger var både maktfullkomlig och myndig herre, men också nitiskt verksam för sina kyrkor. Det var han som fick ta emot den välbekanta Ehrenbuschska fonden. F.ö. är jordegendomen från den donerade gården i Wemmerlöv fortfarande i församlingens ägo.

Joachim Beringh (1720–1738). Svärson till Johan Bagger. Flott utbildad på oljemålning i Sankt Nicolai kyrka. Sjuklig. Fick 1726 en hjälpepräst i Olof Ingelgren, sedermera kyrkoherde i Förslöv.

Åke Engeström (1739/40–1748). Ingelgren var präst efter Beringh, sökte den lediga kyrkoherdetjänsten men fick den inte. Istället blev Engeström kyrkoherde under några år innan han blev kyrkoherde i Landskrona.

Nils Bruzelius (1750–1788). Kontraktsprost 1769. Betalade 16 riksdaler för att, tillsammans med familjen, begravas i det Ehrenbuschska gravkört. Där vilar de ännu.

Nils Bruzelius hade ett livligt lynne, ofta med livlig ord- och skriftväxling med församlingsbor och myndigheter av alla slag. Men han bemödade sig också med att ömt vårda sina församlingsbor och byggde till Maglarps gamla kyrka med en korsarm.

Christofer Adam Schlyter (1790–1808). Trelleborg har inte bara erhållit en kyrkoherde från Alstads församling (nummer 28/1998), utan också lämnat ifrån sig kyrkoherde Schlyter till Västra Alstads och Fru Alstads församlingar 1809.

Erik Magnus Sjölin (1809–1827). Prost honoris causa 1822. Byggede nytt skolhus i Trelleborg och varm anhängare av ny pedagogik. Praktisk och initiativrik man. Vurmade för trädplantering och var stolt över sin prästgårdspark (prästgård från 1867 och park är nuvarande nyrenoverade förskolan ”Klämman”). Ofta hetsiga sockenstämmor där den främste antagonisten var assessorn A. G. Krook.

Det var Erik Magnus Sjölin son, styrmannen Eric August Sjölin, som 1817 skänkte kyrkans votivskepp; ”Fregattacklat”. Galjonsfiguren ”snögubben” ersatte förmodligen en skadad originalfigur, men motivet förblir ett mysterium.

Pehr Magnus Sjöstedt (1828–1836). Tjänstgjorde i fälttågen mot Napoleon 1813–14. Tillträdde i församlingen mot många önskan – man önskade kalla s.k. ”fjärdeman” Nils Lovén – varför tjänstetiden ständigt präglades av motsättningar kring lönefrågor, skolfrågor och annat.

Jonas Gottfrid Ekelund (1838–1863). Fick det lugnare än sina båda företrädare. Skolfrågorna löstes genom nya folkskolestadgan 1842. Kom ihåg att skolfrågorna sköttes av Statskyrkan.

Under Ekelunds tid blev Trelleborg Köping (1843), ett steg på vägen mot stadsrättigheter.

Jonas Ekelund drev husförhören med flit och verkade för spridning av biblar och annan kristlig litteratur. Under slutet av sin långa tjänstgöringstid hade Ekelund p.g.a. sjuklighet en rad ämbetsbiträden. Det här var långt före samhällets pensionsreformer.

Elof Caspar Cederschiöld (1864–1870). Verkade först som underofficer, därefter akademiska studier följt av posten som t.f. rektor i Sölvesborg. Cederschiöld var en rikt begåvad man vars korta år i Trelleborg inte avsatte några djupare spår. Dock uppskattades han för sin jovialitet och folklighet, liksom för sin generositet – ja, en sällskapsmänniska.

Det var han som också påbörjade diskussionen kring behovet av en större kyrka, ”trots att kyrkogången, särskilt bland männen, inte är den bästa”.

Det var också under hans tid som staden återfick sina stadsrättigheter 1867. Vi har idag svårt att fatta vad detta innebar. Kort kan man säga att utan stadsrättigheter kunde staden inte idka handel och köpenskap. Kom ihåg att Sverige var ett land där det fodrades inrikespass för att resa inom landet ända fram till 1860.

Peter Fredrik Carlsson (1871–1873). Dog av hjärtslag efter blott två års tjänstgöring. Aktad och duglig, särskilt känd som duktig pedagog.

Peter Lundberg (1876–1900). Under hans tid revs (”ombyggnad och utvidgning” sa man) och nyuppfördes Sankt Nicolai kyrka 1881–1883. Torn och sydvästra väggen plus många inventarier är som bekant bevarade. Peter Lundberg älskade sin nybyggda och nygamla kyrka. Flera är de föremål och installationer som han personligen bekostade. Inte många tänker idag på att det var Peter Lundberg som var drivande när det gällde att bygga en ny kyrka i Maglarp.

Redan 1873 var Lundberg vikarie efter den hastigt bortgångne Fredrik Carlsson. Lundberg satt både i stadsfullmäktige och var landstingsman m.fl. uppdrag.

”Plikttrogen kyrkofurste med ett korrekt yttre” är nog det bästa sättet att beskriva Peter Lundberg. Under hans tid påbörjas omvandlingen av Trelleborg till en industristad.

Ernst Gustaf Ferdinand Olbers (1902–1919). Kontraktsprost.

Ernst Olbers invigde Maglarps nya kyrka den 18 juli 1909. Under Ernst Olbers tid inrättades Norra Kyrkogården (läs gärna skriften kring Norra Kyrkogården som publicerades 2006).

Han föddes i Skara 1837, blev fil.dr. 1862 och verkade först inom lärarkallet, främst vid det nyinrättade ”Högre Lärarinneseminariet för bildande av lärarinnor”. Hans inflytande på de då i Sverige nya ämnena pedagogik och metodik var stort.

Ernst Olbers blev förbigången vid inrättandet av en professur i pedagogik och valde att gå över till prästbanan. Prästvigd i Skara 1880, kom han som kyrkoherde till Landskrona 1892 och blev 1902 kyrkoherde i Trelleborg, med tillträde året därpå. Pension fanns inte i nuvarande form i början av 1900-talet, så p.g.a. av vacklande hälsa blev Olbers ständigt tjänstledig 1915, varefter han avled i Stockholm 1919. Han och makan Elamina Olbers ligger båda begravda i Trelleborg.

Präglad av hög utbildning och ädel humanitet, var Ernst Olbers en fridens man, rikt begåvad och med stark känsla för strukturer. Han var mycket älskad och vördad; hos honom fanns ”åskan från Sinai och friden från Golgata”.

Carl Adolf Sjöstedt (1920–1926). Född i V. Sallerup Omtyckt och duglig predikant. ”Gammaldags äkta luthersk trosvisshet”. Kontraktsprost 1925. Kristen- domslärare på Trelleborgs flickläroverk och folksko- leinspektör, aktiv i sparbanksstyrelsen och taxerings- nämnden.

Johan Peter Waldemar Ljungdahl (1927–1953). Präst i den ”nya tidens anda”. Under hans tid framväxte kyrkokören, bildad 1927. Driftig kyrkoherde som både närde kärlek till det historiska (det var under hans tid som det gamla huvudaltaret återfick sin ursprungliga placering) och tillvaratog den nya tidens strömningar. Invalidmonumentet (1926) och Trelleborgs kremato-

rium (1937) invigdes under hans tid. Ljungdahl drev framväxandet av ett nytt församlingshem (fram till 1961 användes bl.a. Centralskolans och Samrealskolans lokaler) men fick aldrig se dess fullbordan.

Egon Eberhard (1954–1969). Kontraktsprost 1963. Kallad "Egon den milde". Avled under gudstjänsten, efter avslutad predikan, i sakristian i Sankt Nicolai kyrka.

Under hans tid överfördes Maglarps församling till Hammarlövs pastorat 1962.

Egon Eberhard hade lätt för att få kontakt med människor, inte minst ungdomar.

Församlingshemmet, ritat av Erik Fehling, invigdes 1961.

Hans Arnlid (1969–1975). En fridens man med underfundig humor. En social person med stort kontaktnät och stark kärlek till konst. Genom lång prästtjänst i församlingen lade han grunden för tillkomsten av besöksgrupper/pensionärsgrupper och det var under hans tid som Solhaga, Skateholm, köptes av Frälsningsarmén. Det blev sedermera grundplåten till vår Nicolaisal.

Nils Sjöstrand (1976–1979). Kontraktsprost 1976. Lysande föredragshållare och predikant. Uppskattad själasörjare.

Ulf Brämning (1979–1998). Musikalisk och folkdansvän. Komminister i församlingen sedan 1968. Arbetade i decennier med stor framgång i ungdomsarbetet. Verkade som kyrkoherde för nya former i församlingsarbetet.

Gustaf Centervall (1998–2018). Kontraktsprost 1997–2013. Kyrkoherde i Alstad 1984 och kyrkoherde nummer 28 i Trelleborgs församling sedan reformationen.

Ny redaktion

I januari 2019 får Trelleborgs Församlingsblad en ny redaktion och kommer att ledas av församlingens kommunikatör Jessica Heiderup, 0410 / 597 01, jessica.heiderup@svenskakyrkan.se.

Den avgående redaktionen tackar alla läsare genom åren för visat intresse och uppskattning och vi önskar Jessica lycka till.

Redaktionen, 2016–2018

Vad som timat under undertecknads kyrkoherdetid får andra skriva om.

Egentligen kunde mera skrivas kring herdar i Trelleborgs församling. Ett namn på präst i Trelleborgs Sankt Nicolai kyrka är bevarad från 1291: "Herr Håkan (Haquinus), sockenpräst vid kyrkan".

Paul Nielsen på 1400-talet, Herr Michael (omnämnd 1501) och Jens Tetz Rosengaard (1526) är andra medeltida prästnamn. Nota bene att vi då rör oss i den katolska tiden före reformationen.

Ett annat område är de präster som varit kaplaner, komministrar eller kyrkoadjunkter. Några namn har nämnts ovan, andra är t.ex. Vilhelm Nosslin (1884), Nils Lindstam (1886), Gustaf Frithiof Roslund (1891), Anders Månsson Nordenberg (1906), Carl Gunnar Herrlin (1911), Carl Oscar Carlsson (1913), Axel Lorenz Malmberg (1922), Gunnar Rosendal "Fader Gunnar" (1927–33 – sedermera välkänd och omtalad kyrkoherde i Osby), Bertil Johan Gottfrid Åstrand (1934) och Erik Valdemar Falkstedt (1946). Under många år indelades komministraturerna i Trelleborgs och Maglarps stads- och landsförsamlingar i förste och andre komministern.

Slutligen, och också detta en smula utanför ämnet, har vi gråbrödraklostrets "gardianer" (ungefär "föreståndare" eller "abbot") under medeltiden, också de före reformationen. Flera namn är kända: Johan Björnsön (1291), Conrad (1320), Otto (senare delen av 1300-talet) och Niels Swenssön (1486).

Det är hisnande att känna att man är insatt i en tradition av kända präster i inte mindre än 727 år!

Nu är det dags för en kvinna vid rodret. Välkommen Anna Hult!

Gustaf Centervall

YLLÄTYSTEN YÖ

Jouluevankeliumissa vaihtui pimeys valoon, pelko vapauteen, työ juhlaan ja syyllisyys anteeksisaamiseen. Jeesus syntyi paikkaan, jota kukaan ei osannut aavistaa. Paimenet kutsuttiin ensimmäisinä vastasyntyneen Jeesus-lapsen seimelle Betlehemiin. Juhla alkoi keskellä yötä, keskellä työtä ja keskellä karjasuojaa. Ensimmäisestä joulusta puuttuivat lähes kaikki joulun ulkonaiset raamit mutta joulun sanoma otettiin iloiten vastaan: ”Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle... Tänään on teille syntynyt Vapahtaja.” Tänään voi olla päinvastoin. Joulun ulkonainen loisto voi olla ylenpalttinen mutta joulun sanoma hukkuu joulun kulisseihin. Kristikunta valmistautuu jälleen Vapahtajan syntymäjuhlaan. Voimme saada pienen välähdyksen taivaasta täällä maan päällä, keskellä pimeintä vuodenaikaa, levottomuuksien ja itsekkyyden keskellä. Joulusta kestää loppiaiseen asti. Knuutin päivänä heitetään kuusi ulos ja ihminen palaa normaaliin arkirytmiiin. Muta joulun sanoma anteeksiantosta, ilosta, rauhasta ja hyvästä tahdosta pysyy. Tässä mielessä ihmisellä on joulusta joka päivä.

”En etsi valtaa loistoa, en kaipaa kultaakaan, ma pyydän taivaan valoa ja rauhaa päälle maan.”

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA 2019.

JP

ADVENTTIMESSU

9.12. klo 13.00 Nikolain kirkossa

KAUNEIMMAT JOULULAULUT ja JOULUJUHLA ti 11.12. klo 14.00 seurakuntatalolla (Magdalenasalen) – Huom. Joulujumalanpalvelus on peruutettu.

KESKUSTELUPIIRI alkaa tiistaina 8.1. 2019 klo 14.00 seurakuntatalolla

TERVETULOA

Gudstjänst/mässa – Jul S:t Nicolai kyrka

1:a advent (2:a dec)

10:00 Gudstjänst
Choralkören och Johan Tötterström, trumpet

2:a advent (9:e dec)

10:00 Familjemässa
Lucia med adventspyssel

13:00 Finsk adventsmässa

3:e advent (16:e dec)

10:00 Gudstjänst

4:e advent (23: dec)

10:00 Mässa

Julafton

17:00 Julbön
Solosång av Johan Tötterström

23:30 Midnattsmässa
Nicolaiungdomskör och musikkonfirmander

Juldagen

07:00 Julotta
Solosång av Anna-Hanna Rosengren

Nyårsafton

17:00 Nyårsbön
Solosång

Trettondagen (6:e jan)

10:00 Mässa
Solosång och trumpet av Johan Trötterström

Julspel

Julafton kl. 11:00, S:t Nicolai kyrka

Välkommen att starta julafton med julspel i kyrkan, kl 11:00.
Genom sång, berättande och våra traditionella julpsalmer
gestaltar vi tillsammans, barn och vuxna, julevangeliet.
Kom till kyrkan och möt Maria och Josef, herdar och vise män,
änglar och förstås Jesus-barnet i vår levande julkrubba!

Vill du vara med i julspelet, kanske som herde eller ängel?

Då ses vi i kyrkan för repetition
måndagen den 17/12 kl. 16:00–19:00
samt onsdagen den 19/12 kl. 16:00–19:00

För frågor och anmälan kontakta
församlingspedagog Anna Smedjeback
0410-597 12
anna.smedjeback@svenskakyrkan.se

O, helga natt – En musikalisk jungfrufärd på radiovågor

Väldigt få julsånger kan mäta sig med *Stilla natt, heliga natt!* men om någon julsång ens skall försöka är det *O, helga natt*. Trots att den är en musikaliskt mera svårsjungen sång än *Stilla natt, heliga natt!* håller den en mycket stark position och ingen jul är kan sägas vara fullständig utan att ha hört *O, helga natt* sjungas i sin kyrka. Inte sällan är den ett finalnummer för sångare med ett krävande högt B på slutet som får alla åhörare att känna nackhåren resa sig! Men hur uppkom detta julens paradnummer; vad är sanning och myt när det gäller uppkomsten, och vad har sången med slaveriet i Sydstaterna, broderskap i skyttegravarna och den moderna radion att göra?

Den underliga och fascinerande historien om *O, helga natt* börjar i Frankrike, men gör slutligen sin väg runt om i hela världen. Denna till synes enkla sång, inspirerad av en prästs begäran, skulle inte bara bli en av de mest älskade sångerna, den skulle även som första musikverk spridas med en ny teknologisk revolution som för evigt skulle förändra hur man lyssnar till musik.

Året var 1847; Placide Cappeau de Roquemaure (1808–1877) – en f.d. litteraturstudent och advokat men som hade följt sin fars fotspår och numera var vinhandlare i en liten fransk stad och var mer känd för sin poesi än sin kyrkliga närvaro – chockades förmodligen när hans församlingspräst ett par veckor före jul bad honom att skriva en dikt för den stundande julmässan. Trots den något omtumlande begäran, speciellt så nära julhögtiden, kände Cappeau sig mycket hedrad att få använda sina talanger i ett kyrkligt

sammanhang och antog omedelbart utmaningen. I en dammig droska på en ojämn väg på väg mot Frankrikes huvudstad Paris, betänkte Cappeau vidare prästens begäran. Genom att använda Lukasevangeliet som sin vägledning, föreställde han sig Jesus födelse i Betlehem – ett klassiskt tema för julen. Själva tanken om att få vara närvarande på den välsignade natten inspirerade honom rejält och han skred så till verket. När han anlände till Paris hade dikten *Cantique de Noël* (Julhymn/Julsång) sett dagens ljus! Rörd av sitt eget arbete beslöt Cappeau att *Cantique de Noël* inte bara var en dikt, utan en sång som behövde en mästares hand för att komma till sin fulla rätt! Då han själv inte var musikaliskt lagd vände han sig till en av sina vänner, Adolphe Adam, för hjälp. Föga anade han att de skulle skapa en av världens mest älskade och mest spelade sånger.

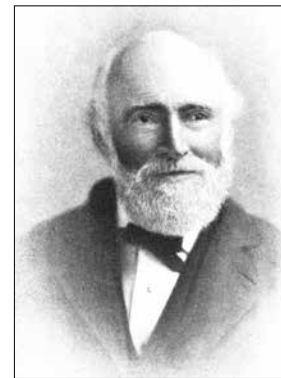
Placide Cappeau de Roquemaure (1808–1877)
Notera den övertäckta "högerhanden". Placid skadeskötts i handen när han var 8 år av en kamrat varpå handen fick amputeras.

Som son till den prominente musikern Jean-Louis Adam hade Adolphe Adam (1803–1856) studerat vid musikkonservatoriet i Paris. Hans talang och berömmelse gjorde att han fick förfrågningar från hela världen att skriva verk för orkestrar och baletter, men texten som hans vän Cappeau nu gav honom måste ha utmanat Adam på ett sätt olik allt annat han hade tidigare fått tillsänt sig. Diktens kärna – julnatten och Jesu födelse – var för Adam, en man av judisk börd, minst sagt främmande då dikten uttryckte en dag som han varken firade eller ett barn som han inte såg som Guds son. Trots detta skred han snabbt till verket och försökte komponera en originalmelodi till Cappeaus vackra ord. Ansträngningen skulle belöna sig. Adams slutliga komposition gladdade både Cappeau och prästen och sången framfördes tre veckor senare vid en midnattsmässa på julafton.

Från början blev *Cantique de Noël* helhjärtat accepterad av kyrkan i Frankrike och sången fann snabbt sin plats i olika katolska julgudstjänster. Men när Cappeau tog avstånd från kyrkan och deltog i den socialistiska rörelsen och när kyrkans ledare upptäckte att Adam var jude, blev sången – som snabbt hade vuxit till att vara en av de mest älskade julsångerna i Frankrike – plötsligt och enhetligt fördömd av kyrkan. Huvudansvariga för den franska katolska kyrkan vid den tiden dömde *Cantique de Noël* som olämplig för kyrkans gudstjänster på grund av dess brist på

Adolphe Adam (1803–1856)

John Sullivan Dwight (1813–1893)

musikalisk smak och "total frånvaro av religiös anda". Trots detta, även när kyrkan ivrigt försökte begrava julsången, fortsatte fransmännen att sjunga den och ett decennium senare tog den amerikanske författaren John Sullivan Dwight (1813–1893) sången till en helt ny publik, halvvägs runt jordklotet. Dwight tyckte inte enbart att denna underbara sång skulle introduceras som en julsång i Amerika, utan han såg något annat i sången som rörde honom, bortom berättelsen om Kristi födelse. Som en passionerad motståndare till slaveriet, identifierade Dwight sig starkt med orden i tredje versen:

*Truly He taught us to love one another;
His law is love and His gospel is peace.
Chains shall He break for the slave is our brother;
And in His name all oppression shall cease.*

I den svenska versionen av *Cantique de Noël* finns bara två verser, men vi har andemeningen "inbyggd" i andra versen som lyder:

*Ty frälsar'n krossat våra tunga bojor,
vår jord är fri, himlen öppen nu är.
Uti din slav du ser en älskad broder,
och se din ovän skall bli dig så kär.*

Texten stödde Dwights egen syn på slaveriet i Sydstaterna och när han publicerade dikten i sin egen tidskrift fick hans engelska översättning av julsången, *O Holy Night*, ett snabbt gillande i Amerika, särskilt i Nordstaterna under inbördeskriget.

På andra sidan atlanten, i Frankrike, sjöng många "vanliga människor" *Cantique de Noël* även om sången hade blivit bannlyst från kyrkan i nästan två decennier. Legenden förtäljer att på julaftonen 1871, mitt under hårda strider mellan de tyska och franska arméerna under fransk-preussiska kriget, hoppade en fransk soldat plötsligt upp ur sitt leriga skyttevärn. Båda sidorna stirrade på den till synes galne mannen. Stolt stående, utan vapen i handen eller vid hans sida, lyfte han blicken mot himlen och sjöng "Minuit, chrétiens, c'est l'heure solennelle, Où l'Homme Dieu descendit jusqu'à nous", början av *Cantique de Noël*. Efter att ha avslutat alla tre verser klättrade en tysk infanterist upp ur sitt gömställe och svarade med, "Vom Himmel hoch, da komm ich her. Ich bring' euch gute neue Mär, Der guten Mär bring ich so viel, Davon ich sing'n und sagen will.", början av Martin Luthers robusta *Vom Himmel hoch, da komm ich her* ("Från himlens höjd jag bringar bud", Sv. ps. 125). Historien berättar att striderna avstannade för de närmaste tjugofyra timmarna medan männen på båda sidor höll en tillfällig fred för att hedra juldagen. Kanske hade denna händelse del i att den franska kyrkan åter igen använde *Cantique de Noël* i högtidsgudstjänsterna, det fanns uppenbart hopp om mänsklighetens godhet även under brinnande krig.

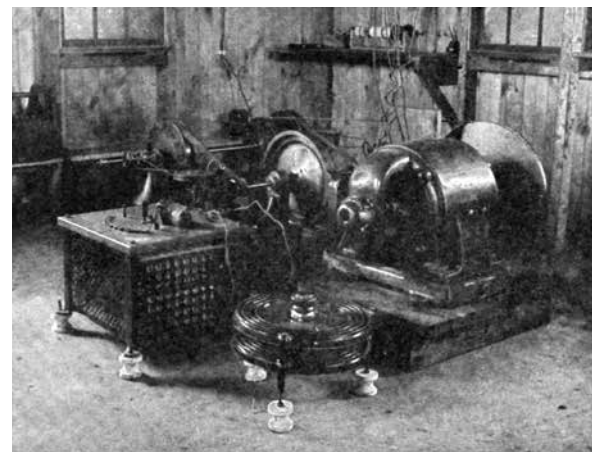
Även om radion uppfanns av Marconi och Tesla runt 1896 var "ljudet" som sändes ut under tidigt 1900-tal inte det vi idag skulle kalla speciellt njutfullt. Till en början användes radion inte alls för vad vi idag kallar "ljud" utan endast för telegrafi, och då främst fartygs-telegrafi då tekniken mötte hårt motstånd från de traditionella telegrafbolagen som naturligtvis tyckte trådbunden telegrafi var det bästa (för kommunikation över hav och till fartyg insåg dock även de fördelen med trådlös telegrafi...). Julaftonen 1906 skulle dock bli epokgörande. Då gjorde Reginald Fessenden (1866–1932), en 40-årig universitetsprofessor och tidigare chefskemist för Thomas Edison, någonting som man länge trott vara omöjligt. Fessenden talade in i en mikrofon och för det första gången i historien sändes en mansröst över luftvågorna: "Och det hände sig vid

den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivs" började han i en tydlig och stark röst. Chockade radiooperatörer på fartyg och förbluffade lyssnare vid radioapparater på tidningsredaktioner (radioapparater var verkligen inte allmän egendom vid denna tid) satt och storgapande då deras normala kryptiska och sprakande radiosändningar avbröts av en professor som läste från Lukas-evangeliet! För de få som lyssnade till denna sändning måste det ha verkat som ett mirakel – att höra en röst som på något sätt överförts till dem från långt långt borta. Vissa kanske trodde att de hörde en ängels röst denna julnatt! Fessenden var förmodligen fullständigt omedveten om den känsla han orsakade på fartyg och tidningsredaktioner; han kunde inte ha vetat att män och kvinnor rusade till sina radioapparater för att fånga detta julaftonmirakel. Efter att ha avslutat sin recitation av Jesu födelse, tog Fessenden upp sin fiol och spelade *O Holy Night*, den första sången som någonsin sändes via radiovågor. Från den dagen hade musik funnit ett nytt medium som skulle ta den runt om i världen.

Sedan det första framförandet vid en liten julmessa 1847 har *Cantique de Noël* sjungits miljontals gånger i kyrkor i alla hörn av världen. Och sedan ögonblicket då en handfull människor först hörde den spelas över radion, har julsången blivit en av underhållningsindustrins mest inspelade och spelade andliga sånger. Detta otroliga arbete – begärt av en förglömd församlingspräst, skriven av en poet som senare skulle lämna kyrkan, tonsatt av en judisk kompositör och överförd till Amerika för att tjäna lika mycket som ett verktyg för att berätta om den syndfulla naturen av slaveri som att berätta om Frälsarens födelse – har blivit ett av de vackraste och mest inspirerade musikstycken som någonsin skrivits.

Niclas Green

*Radion använd
av Fessenden
1906, Brant
Rock, Massachu-
setts, USA.
Radion sände
på 80 MHz.
Rotorn gjorde
20.000 varv
per minut.*

Lucia- och Julkonsert

Söndagen den 9/12, kl. 18:00, S:t Nicolai kyrka

Kom och njut av en stämningsfull Lucia- och julkonsert med underbart vacker körsång framförd av Nicolai Sångensemble under ledning av Britt-Louise Håkansson. Tillsammans med Martin Berggrens trio framför de ett program med julens traditionella och älskade sånger.

Fri entré!

Välkomna!

Om Artisterna

Nicolai Sångensemblen är en flerstämmig damkör. Denna kör är en scenisk kör men gör även traditionella konserter. Kören sjunger 2–4-stämmigt inom en blandad genre. Allt från folkmusik, visa, jazz, rock och pop, ballader, sakral och klassisk musik. Kören leds sedan starten av Britt-Louise Håkansson.

Britt-Louise Håkansson är konsertansvarig i Trelleborgs församling där hon också är körledare och kyrkomusiker. Britt-Louise leder Nicolai Sångensemble och Tonikakören i Trelleborgs församling.

Martin Berggren är en mångsidig artist som inte låter sig begränsas till en genre. Hans briljanta och känslomässiga spel gör att musiken och samspelet alltid hamnar i första rummet. Martin komponerar egen musik och är en ofta anlita arrangör till flera kända musiker.

Mikael Ekholm har en Master of Fine Arts från Musikerlinjen på Musikhögskolan i Malmö 2001 med inriktning på tvärflöjt. Mikael har också en Master of Science (civilingenjör) från Chalmers Tekniska Högskola 2002 med inriktning på Akustik. Sedan examen 2001 har Mikael frilansat som konsertflöjtist och orkesterflöjtist i bl.a. Brandkårens Orkester och Helsingborgs Symfoniorkester. Mikael spelar mycket kammarmusik i olika sättningar och är aktiv i Lyckå Kammarmusikfestival.

David Andersson är lärare i kontrabas och elbas på kulturskolan i Lund. Han är också flitigt anlita som basist i olika jazzsammanhang i konserter med kända jazzmusiker runt om i Sverige.

Musikaliskt julcafé med Lucia

Torsdagen den 13/12, kl. 19:00, Församlingshemmet

Kom och mys på musikaliskt julcafé i Nicolaisalen där det förberetts för en härlig Luciakväll. Ungdomskören under ledning av Stina Backlund inleder kvällen med Luciaframträdande. Därefter sjunger Tonikakören julsånger under ledning av Britt-Louise Håkansson med pianist Johan Olsson. Det bjuds på Lussefika under denna konsert!

Fri entré!

Välkomna!

Tonikakören startades i december 2015 av Britt-Louise Håkansson i Trelleborgs församling. Redan efter ett halvår gjorde kören i april 2016 en bejublade Tango-konsert. Kören, som kan betecknas som en seniorkör, består av 42 sångare. Med glädje, uttrycksfullhet och stor energi förmedlar Tonikakören sång som berör och stannar kvar i hjärtan hos publiken.

Britt-Louise Håkansson är konsertansvarig i Trelleborgs församling där hon också är körledare och kyrkomusiker. Britt-Louise leder Nicolai Sångensemble och Tonikakören i Trelleborgs församling.

Stina Backlund är utbildad vid Musikhögskolan i Malmö och har diplomutbildning som pianosolist. Hon har de senaste åren frilansat som konsertpianist samt varit diakoniansvarig i EFS Missionsförening i Lund. Stina arbetar som kantor i Trelleborgs församling.

Julkonsert

Söndagen den 16/12, kl. 18:00, S:t Nicolai kyrka

Kom och ta del av vacker musik och julens glada budskap när Choralkören framför sin julkonsert tillsammans med Frostinkvartetten. Kören bjuder på några av julens mest älskade sånger och Frostinkvartetten framför Corellis julkonsert.

Choralkören leds av Stina Backlund

Frostinkvartetten består av:

**Anders Frostin, violin 1
Inga Zeppezauer, violin 2
Martin Ranefalk, viola
Christian Sundewall, cello**

Fri entré!

Välkomna!

9/12, kl. 18

Lucia- och Julkonsert

S:t Nicolai kyrka

13/12, kl. 19

Musikaliskt julcafé med Lucia

Församlingshemmet

16/12, kl. 18

Julkonsert

S:t Nicolai kyrka

Fri entré! - Välkomna!